حكومەتا هەرێما كوردستانێ - عیراق

وەزارەتا پەروەردێ

رێڤەبەریا گشتی یا پرۆگرام و چاپەمەنییا

((پەروەردەیا مەدەنی))

فێربوون دەربارێ بەرپرسیێ

بۆ

پۆلا سێییێ بنەڕەت

ئامادەكرن

لیژنەیەك ل وەزارەتا پەروەردێ

كرمانجیكرن

ثامر عبدالله بەرچی   فارس رشید جانگیر

عبدالسلام محمد مصطفی   رشید محمد طاهر حسن

پێداچوونا زمانەوانی

مجید محمد سعید باجلۆری

چاپا چارێ   ٢٧١٥كوردی   ٢٠١٥ز ایینی   ١٤٣٦ مشەختی

سەرپەرشتێ زانستی یێ چاپێ: یوسف عوسمان حەمەد ـ فارس رشید جانگیر

سەرپەرشتێ هونەری یێ چاپێ: عثمان پیرداود کواز - سعد محمد شریف صالح

دیزاین و بەرگ: نەجمەددین جبرائیل بیری

بەرهەڤکرنا چیرۆکان: دلێر ئیبراهیم

تایپکرن: سعد محمد شریف صالح

ناڤەرۆك

دەستپێك	٤
بەرپرسی	٥
بەرپرسی چیە؟	٨
ئەركێ بەرپرسییا قوتابی بەرامبەر ئەركێ رۆژانە یێ قوتابخانێ وپاقژی	١٠
ئەركێ بەرپرسییا قوتابی بەرامبەر ماڵ و قوتابخانێ	٢٠
بەریكانەك دناڤبەرا دوو پۆلێن قوتابخانێدا	٢٥
گەشتەك بۆ هاڤینگەهان	٣٠
كیشەیا (گرفتا) شەونمێ	٣٢
بەرپرسی	٣٣
چیرۆكەك دەربارێ بەرپرسیێ بەرامبەر ماڵ و قوتابخانێ	٣٤
ئارام وتێلەفزیۆن	٣٩
بەرپرسی و روودانا كارەساتێ	٤٢

دەستپێك

مامۆستایێ دلسۆز: پەرتووكێن پەروەردا مەدەنی پێنگاڤەكا پەروەردەییە د قوتابخانێن بنەڕەتیدا، كو چارچۆڤێ رەوشت ورەفتار و گوهۆڕینێیە بەرەڤ هندێ كو زارۆك چەوا كەسایەتییا خۆ دروستبكەت وپیشتبەستنێ ب خۆ بكەت و كەسەكێ كارا وبوێربیت دناڤ كۆمەلگەهێدا. پەرتووكێن پەروەردا مەدەنی ب هەر چوار بابەتێن (بەرپرسی وتایبەتمەندی و دادوەری و دەستهەلات) بابەتێن رەفتارێن هزرینە، ئانكو بارێ كەسایەتی و بوێرییە، ئەڤ بابەتە بۆ خواندنا دێر ب دێرو(رێز ب رێز) رێنووسكرنێ نینن، بەلكو چالاكیا گرۆپییە دناڤبەرا قوتابیان و (خوێندكاران) مامۆستایدا بۆ ب هێزكرنا مێشكی وچالاككرنا هزرا زارۆكییە، كو چەوا دێ پەیوەندییا ب هێزبیت دگەل ژینگەهێدا.

مامۆستایێ بەرێز: مەرج نینە ب تمامی تو یێ پێگربی ب دەقێن ناڤ ڤێ پەرتووكێ، ئەڤە بتنێ جۆرە شێوازەكە بۆ زانینا چەوانییا وانە گۆتنێ وراهێنان و مەشقا هزری ئانكو دڤێت بیركرنا مامۆستای ژ سنوورێ ڤان پەرتووكان بەرفرەهتر بیت بۆ چالاكیێ، نموونێن ئەڤان بینەڤە، بەحسێ ژینگەها زارۆكی و وان ئاژەلان(گیانداران) بكە كو لنك زارۆكی یێن خۆشتڤینە، ژ ژیانا رۆژانە وژینگەهێ دەوروبەر نموونان بینە، دەمێ تو بەحسێ دادوەریێ دكەی مەرج نینە بەحسێ چیرۆكا پەرتووكێ بكەی، بەحسێ دادوەرییا رۆژانە بكە كو قوتابی ب خۆ پێ خۆشە وتامێ ژێ وەردگریت.

پەرتووكا پەروەردا مەدەنی دڤێت لبەر دەستێ قوتابی بیت بۆ هندێ دا ل مالێ دگەل خێزانا خۆ بەحسێ بەرپرسیێ ودەسهەلاتێ ودادوەریێ وتایبەتمەندیێ بكەت.

مامۆستایێ بەرێز: هەولبدە زارۆك فێر ببیت ئەو ب خۆ نموونێن رۆژانە بینیت، بەشداریا مامۆستای مەبەست رێكا بەحسییە، بۆ نموونە لسەر تایبەتمەندیێ دئاخڤیت بلا ژمالا خۆ دەستپێبكەت، نە ژدەقێن ناڤ ڤێ پەرتووكێ. ئەڤ پەرتووكە بتنێ رێنشاندەر وئاسانكارینە بۆ مامۆستای كو ب ڤێ شێوەی چالاكیێ بكەت دژینگەها خۆدا، ب هەڤبەشی دناڤبەرا مامۆستاو قوتابیدا، تاقیكرن چێدبیت بەحسێ چالاكییا رۆژانە و نموونەیا مامۆستا و قوتابی ببیتە هێڤینێ پرسیاران درۆژانە و هەیڤانە دا.

لیژنا پەروەردا مەدەنی
وەزارەتا پەروەردێ

بەرپرسی

پێناساوێ / جێبەجێکرنا ئەرکێ رۆژانەیە.

- مامۆستا /پێدڤییە قوتابی بهێتە فێرکرن چەوا بیر بکەت وداهێنانێ بکەت.

- مامۆستا / بەحسێ کێشەیەکێ بکەت کو رۆژانە قوتابی دناڤ وێ کێشێدا ژیانا خۆ دبەنە سەر وپەیوەندی ب باتیفە هەبیت دا قوتابی دناڤ خۆدا هەڤپەیڤینێ لسەر بکەن وچارەسەرییا گونجای بۆ ببیننە ڤە.

- قوتابی بهێتە فێرکرن (تێگەها) بەرپرسیێ چییە؟

- فێری راهێنانێ ببن لسەر بیر وبۆچوونێن جیاواز (جودا) لسەر چارەسەرکرنا کێشێن ناڤ پۆلێ (پاقژی - پاکوخاوێنی).

- فێری بەرسییا کەسی وگشتی ببن.

- مامۆستا / پێدڤییە مەشق وراهێنانی ب وان بکەت دناڤ پۆلێدا بەرامبەر (ماف و ئەرک).

- وان (دەستەواژان) مامۆستا دشێت هەمییان ب شێوێ گرۆپان دگەل قوتابیان بەحسێ وان بکەت ب شێوێ شانۆگەرییێ دناڤ پۆلێدا، دا ب رێکا وێ چیرۆکێ و درامایان (کاران) بۆ وان روونببیتەڤە.

- بەرپرسییا کەسی چیە؟ بەرپرسییە بەرامبەر خۆ.

- بەرپرسییا گشتی چییە؟ بەرپرسییە بەرامبەرا دەوروبەر (ژینگەهـ).

دڤى وێنەیدا فێردبین :-

١- رێکخستنا کەلو پەلێن تایبەت ئەرکێ تاکییە.

٢- هاریکارییا دەیبابان بەرپرسییە بۆ هەمییان.

٣- پاقژ راگرتنا کەلو پەلێن مە بەرپرسییە.

* ب ئەگەرێ هەستکرن ب بەرپرسییێ ئەم گورەپانا قوتابخانێ پاقژ دکەین بۆچی ؟

* کارزانی کاغەزەک هاڤێتە دناڤباخچێ قوتابخانێدا. لسەر ئەڤێ باخڤە.

هەڤالێ باش هەلدبژێرم

دڤێ وێنەیدا فێردبم :-

* ب شێوازەكێ جوان دگەل هەڤالێن خۆ رەفتار بكەم .
* رێزێ ل بۆچوونێن هەڤالێ خۆ دگرم.
* ب هێمنی وبێ دەنگی یارییان دكەم .
* هەولددەم دەمەكێ خۆش دگەل هەڤالێن خۆ ببوورینم.

بەرپرسی چیە؟

تو دڤێ وانێد دێ چ فێربی؟

هەر كەسەكی ژمە چەند كارەكێن هەین دڤێت بكەت. ئەم دبێژینە ڤان كاران بەرپرسی دڤێ وانێدا تو دێ فێربی دێ چەوا یێ بەرپرس بی. تو دێ فێربی بۆچی گرنگە ئەڤ بەرپرسییە بهێنە جێبەجێكرن.

چەند پەیڤەك بۆ فێربوونێ

بیروباوەر

بەرپرسی

ئەرك و ماف

بەرپرسی چییە؟

ئازادی وتارایێ گۆتە دایکا خۆ: (ئەم دشێین چیچەلکەکێ ب خودانبکەین، پەیمانێ ژی ددەین هەموو رۆژان جهێ وێ ژی پاقژبکەین).

دایکا وان گۆت باشە، دێ بۆ هەوە کرم.

ئازادی وتارایێ پەیمانا چ دا؟

دێ چ روودەت ئەگەر پەیمانا خۆ بجهئینا ؟

دێ چ روودەت ئەگەر پەیمانا خۆ بجه نە ئینا ؟

هەر کەسەك ژمە چەند کارەکێن هەین دڤێت بکەت.

بۆ نموونە مامۆستایێ هاریکارییا تە دکەت دا فێرببی، دەیبابێن تە ئاگەهـ ژتە هەیە.

ڤێجا هەر بەرپرسییەک ئەرکەکە ئەوژی لسەر تە پێدڤییە بکەی.

* دڤێت ئەو تشتێن تو یارییان پێ دکەی کۆمبکەیەڤە.
* دڤێت ئەرکێ ماڵ جێبەجێ بکەی.

هەروەسا بەرپرسی ئەوێ دگەهینیت کو دڤێت ب شێوەکێ دیارکری بهێتە بجهئینا ن.

* دڤێت ئەم رێزێ ل هەستێ کەسێن دی بگرین.
* دڤێت ئەم راستییێ بێژین.

دەمێ تو بەرپرسیێ جێبەجێدکەی(بجهدئینی) تشتێ باش رووددەت.

دەمێ تو ئەرکێ ماڵ دکەی، فێری تشتەکی دبی وهەست ب شانازیێ دکەی.

ئەگەر تە بەرپرسییا خۆ بجهـ نە ئینا چەند تشتێن دی رووددەن؟

ئەگەر تە ئەرکێ ماڵ بجهـ نەئینا تو تشتێ زێدەتر فێرنابی، تو شانازیێ ب خۆ ناکەی.

تو چەوا دێ بەرپرس بی؟

چەند رێکەکن کو ئەم بەرپرس دبین.

ئەم پەیمانێ ددەین کو تشتەکی بکەین، پەیمانا مە دبیتە بەرپرسی.

ئەركێ بەرپرسییا قوتابی بەرامبەر ئەركێ رۆژانە یێ قوتابخانێ و پاقژی

ماردین و مەتین خوشک وبرانە ئاکنجیێن باژێرێ سلێمانییێنە هەردووک قوتابییێن پۆلا سێیێ بنەرەتینە. ماردین کچکەکا جوان وپاقژ و ژێرە (زیرەکە) گەلەک حەز ژ پاقژیێ دکەت، هەردەم چاڤدێرییا پاقژیا نڤینک و تشتان دکەت، لێ مەتینێ برایێ وێ یێ خەمسارە وەکی ماردینا خوشکا خۆ گەلەک پیتە ب پاقژیێ نادەت، ماردین ژبلی پاقژییا خۆ رۆژانە هەتا ئەرکێ رۆژانە یێ قوتابخانێ جێبەجێ نەکەت نانڤیت و خەو ب چاڤێن وێ ناکەڤیت لێ مەتین وەکی ماردینێ گرنگیێ نادەتە ئەنجامدانا ئەرکێ رۆژانە یێ قوتابخانێ و پاقژییا خۆ، ژبەر هندێ هەمی دەمان یا ناکۆکە (پێک ناکەت) دگەل مەتینی لسەر خەمسارییا وی ل جێبەجێ نەکرنا ئەرکێ رۆژانە و پاقژی رانەگرتنێ چونکی ماردین هەستدکەت

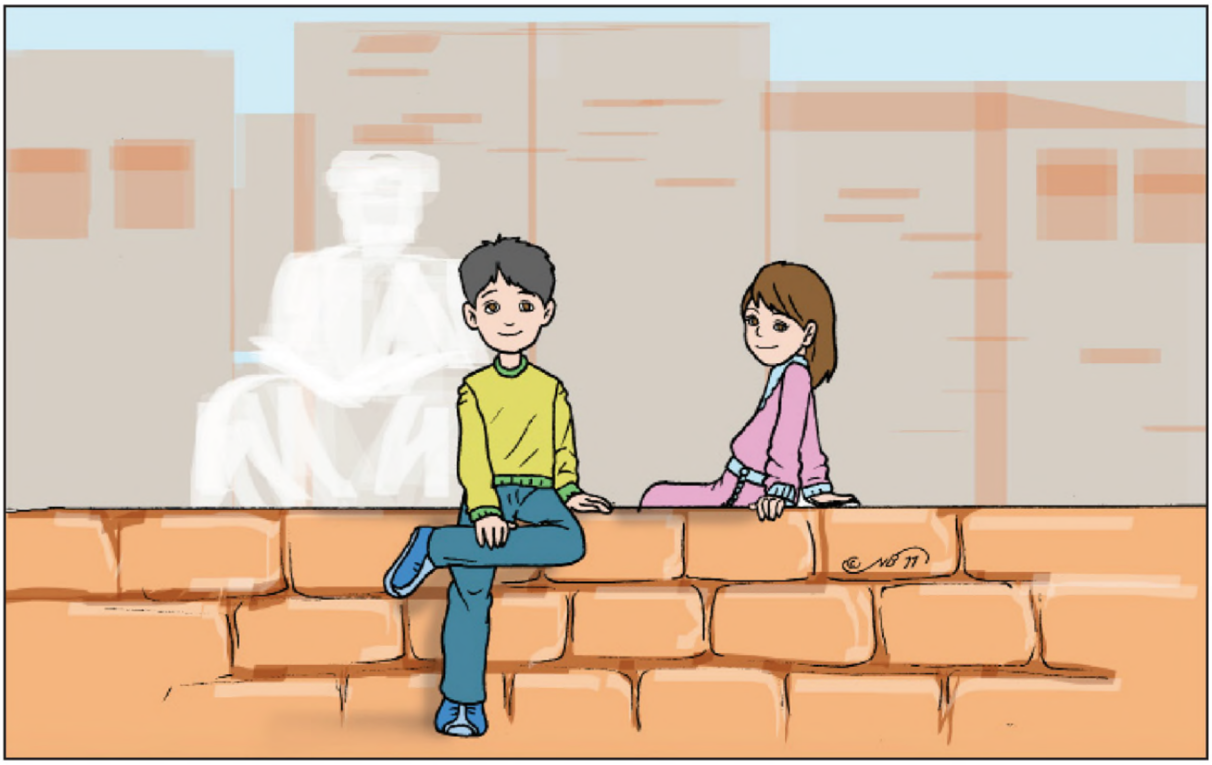

ئەگەر قوتابی ل قوتابخانێ پیتە ب پاقژییا خۆ نەدەت، قوتابیێن پۆلا وان حەز ژێ ناکەن وهەڤالینییێ دگەل ناکەن و دێ شەرمزابیت دناڤ قوتابیێن پۆلا خۆدا و مامۆستا دێ گازندا ژ وی کەن.

مامۆستا / دشێت دڤێ چیرۆکێدا چالاکیێ دناڤ پۆلێدا ئەنجامبدەت.
ژ ئەنجامی هەڤپەیڤینێ لسەر ڤان هەردوو وێنان پێناسەیەک بۆ تێگەها (چەمکی) بەرپرسیێ ل نک مامۆستای بەرجەستە دبیت.
ئەوژی ب پێناسەکرنێ ب شێوێ (تیۆری و کرداری).
ڤێجا پێناسەیەکا دروست بۆ تێگەها بەرپرسیێ دیار دبیت ب ڤی شێوەی : ـ
(بەرپرسی جێبەجێکرنا ئەرکێ رۆژانەیە)
دئەنجامدا دێ بۆ قوتابییان روونبیت هەر تاکەک دکۆمەلێدا رۆژانە بەرپرسە ژ جێبەجێکرنا ئەرکێ رۆژانە و پاقژ راگرتنا خۆ وتشتێن خۆ .

بۆ نموونە : قوتابی بەرپرسە ژ جێبەجێکرنا ئەرکێ رۆژانە .
مامۆستا بەرپرسە ژ جێبەجێکرنا ئەرکێ رۆژانە .
هەر کارمەندەکێ حکومەتێ بەرپرسە ژ ئەنجامدانا ئەرکێ رۆژانە.
نموونەیێن دی بلا قوتابی بزانن چەوا ئەو بەرپرسن ژ جێبەجێکرنا ئەرکێ خۆیێ رۆژانە ئەهاوەسا ژی سەرۆکێ خێزانێ وهەتا بگرە سەرۆکێ حکومەتێ بەرپرسە ژ جێبەجیکرنا ئەرکێ رۆژانە.
(مامۆستا دشێت هەڤپەیڤینێ لسەر ماف وئەرکی بکەت)
ب نڤیسینا دەستەواژا (هەر تاکەکی ئەرکێ بەرپرسیێ دستۆدایە) لسەر تەختەی وەکی چالاکیەکێ هەڤپەیڤینێ لسەر بکەت دگەل قوتابیان، هەتا بۆ وان روونببیت هەر تاکەک دناڤ کۆمەلگەهێدا رۆژانە بەرپرسە ژ راپەڕاندا (جێبەجێکرنا) ئەرکێ رۆژانە، هەتا قوتابی بزانیت هندەک بەرپرسی دکەڤیتە دستۆیێ ویدا، وەکی بەرپرسی بەرامبەر (دەیبابان۔ قوتابخانە و ژینگەهـ).
ڤێجا مامۆستا دشێت ب شێوێ چالاکیێ دناڤ پۆلێدا دگەل قوتابیان هەڤپەیڤینێ لسەر چەند بەرپرسییان بکەت کو رۆژانە قوتابی دشێن ئەنجامبدەت.
بۆ نموونە / بەشداریکرن د پۆلێدا بۆ پاقژیێ
- هاریکاریکرنا بابێ خۆ
- هاریکاریکرنا دایکا خۆ ئەگەر داخازییا هاریکاریێ ژێکر .
- یاریکرن دگەل تیمێ تاخێ خۆ کو گەلەک حەز ژ وەرزشێ دکەت.
ئەڤە هەمی بەرپرسییە ئەگەر هاتە ئەنجامدان هینگێ مفای دێ گەهینیتە تە، ئەگەر هاتە ژ دەستدان هینگی بەهاییێن خۆ دێ ژ دەست دەت .

چەند کێشەیەك بۆ چارەسەرکرنێ

وان بەرپرسییان بخوینە کو کەسانێن دی هەنە. پاشی بەرسڤا ڤان پرسیاران بدە.

ئازاد بەری ژ جادێ دەرباز ببیت نێرینا ڤی لای وی لایێ خۆ دکەت.

سارا ترۆمبێلا خۆ رادوەستینیت، دەمێ گلۆپا سۆرا ترافیکی هەلدبیت.

سامان بەری تەماشەکرنا تێلەفزیۆنێ ئەرکێ مال حێبەجێدکەت.

شیرین دڤێت دەمژمێر هەشتی سپێدێ لسەر کاری بیت.

ئالان ئەندامێ یانا تەپا پێیە، هەمی رۆژان دڤێت پشتی تەمامبوونا ئەرکێن قوتابخانێ بچیتە راهێنانێ.

دیاری گۆت پشتی تەمامبوونا قوتابخانێ دێ چم ئالانی بینم.

کی بەرپرسە؟

ئەو بەرپرسی چیە؟

چەوا کەسەک بەرپرس دبیت؟

چ دێ رووودەت دەمێ هەر ئێک ژ مە وی ئەرکی جێبەجێدکەت کو دڤێت بکەت؟

چ دێ رووودەت دەمێ وی ئەرکی جێبە نە کەت کو دڤێت بکەت؟

دا بزانين تو چ فێربووى؟

وێنىٚ کورِ وکچەکىٚ بکێشه، ودوێنەيدا ديارکه کو ئەڤان ئەرکەکىٚ لسەر دڤێت بکەن. (وەکى خواندن پێکڤە) بەرهەڤبه چ دەربارىٚ وى وێنەى دزانى بێژە پۆلا خۆ، بێژە مه چەوا ئەڤ کەسە بەرپرسه؟ دىٚ چ رووددەت دەمىٚ ئەڤ کەسە ئەرکىٚ خۆ بجهبينيت؟ دىٚ چ رووددەت دەمىٚ ئەڤ کەسە ئەرکىٚ خۆ بجهـ نەئينيت؟ بێژە مه بۆچى گرنگه ئەم بەرپرس بين درەفتارێن خۆدا.

چالاکى

١- داخازىٚ ژ رێڤەبەرىٚ قوتابخانا خۆ بکه سەرەدانا پۆلا تە بکەت.
داخازىٚ ژىٚ بکه چەند تشتەکان لسەر تەختەى بنڤيسيت کو پێدڤييه بکەت، پاشى چەند پرسياران بکه.

- چەوا رێڤەبەرى ئەڤ بەرپرسييه وەرگرتينه؟
- دىٚ چ رووددەت دەمىٚ رێڤەبەر ڤان بەرپرسييێن خۆ جێبه جێدکەت؟
- دىٚ چ رووددەت دەمىٚ رێڤەبەر بەرپرسييێن خۆ جێبەجىٚ نەکەت؟
- بۆچى ئەڤ بەرپرسييه بۆ قوتابخانىٚ يا گرنگه؟

٢ـ دقوتابخانا خۆدا دگەل دوو قوتابییێن دی باخڤە. داخازێ ژوان بکە کو دوو ژوان تشتان بێژن کو ژێ بەرپرسن بەرهەڤبە دگەل پۆلا خۆ هەڤبەیڤینێ لسەر ڤان تشتان بکەن..

- چەوا ئەم فێری ڤان بەرپرسییان بووین؟
- دێ چ روودەت دەمی وێ بەرپرسیێ بجهدئینین؟
- دێ چ روودەت دەمی وێ بەرپرسیێ بجه نەئینین؟

٣ـ دهزرا خۆدا هۆنراوەکێ یان چیرۆکەکێ دروستبکە.
ئەگەر دشیاناتەدا هەبوو بنڤیسە. تێدا بەحسێ وی ئەرکی بکە کو تەیێ هەی وپاشی روونبکە بۆچی لنک تە گرنگە.

٤ـ لسەر پارچە کاغەزەکێ وێنێ قوتابیەکێ هەڤالێ خۆ بکێشە، د وێنەیدا نیشابدە کو ئەڤ هەڤالێ تە ئەرکەکی جێبەجێدکەت.

٥ـ تو دشێی وێنێ وان بکێشی د دەمەکیدا کو ددانیێن خۆ دشۆن، یان پرچا خۆ شەدکەن، وێنێ خۆ رەنگ بکە.

چەند بیرۆکەیەك بۆ فیربوونێ

مفا وبهاییێن بەرپرسیێ چنە؟

ئەو مفاییێن تو ژبەرپرسیێ فیردبی ئەڤێن ل خوارێنە.

وان تشتان ئەم دزانێن کو د داهاتوو دا چاڤەرێیا وان دکەین.

دەمێ تو پەیمانەکێ ددەی، ئەم باوەر ژتەدکەین ئەگەر ئەو پەیمانا تە ئەڤرۆ دای بجهبینی، ئەم دێ باوەر ژ تەکەین کو پەیمانا سپێدی ژی بجهبینی. ب ڤێ رەنگی دێ پشتراستبین ژ تە و خەلک دێ باوەرییێ ب تەکەن.

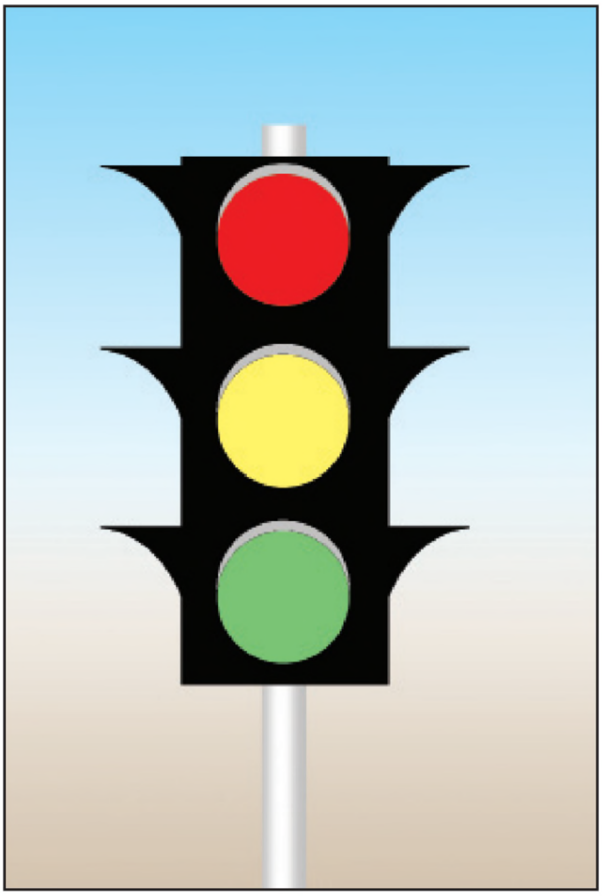

دێ هەست پتر ب ئارامیێ کەی

ئەگەر گلۆپا کەسک هەلبوو، تو دەربازبوویە لایێ دی یێ جادێ، شوفێرێ ترۆمبێلێ دێ ژ تە پشتراستبیت. دەمی گلۆپا سۆر هەلدبیت شوفێر رادوەستیت، تو ژی ژ شوفێری پشتراست دبی، ب ڤی رەنگی ژی تو دێ پتر هەست ب ئارامیێ کەی.

ئەم دشێین وان کاران زووتر تەمامبکەین.

دەمێ هەر کورو کچەک دگرۆپیدا کارێ خۆ دکەن ئەو کار ب بەشداریکرن زووتر تەمامدبیت.

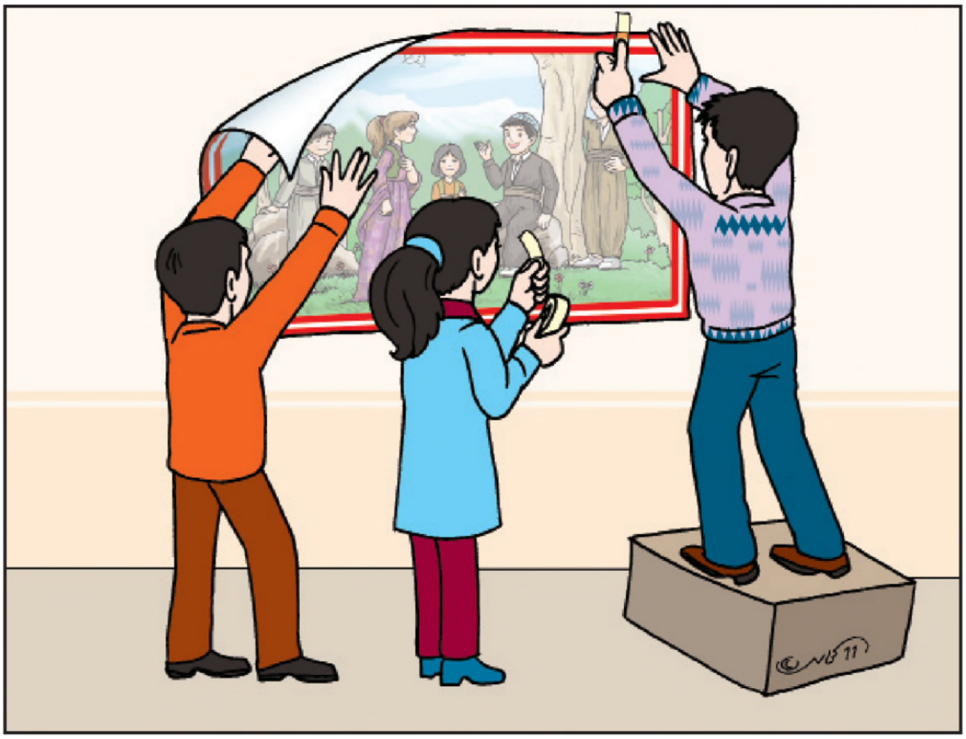

پێدڤییە هەر کەسەك بەهرا خۆیا کاری بکەت

دەمێ هەر کەسەک بەهرا خۆیا کاری بکەت ب ڤی رەنگی ئێک کەس هەمی کاران ناکەت.

ئەم شانازیێ ب گرۆپێ خۆ دکەین.

دەمێ هەر کەسەکی دگرۆپێ خۆدا کارێ خۆکر، ئەم دێ شانازیێ کەین کو بەشەک بین ژ وی گرۆپی.

ئەم هەست ب خۆشیێ دکەین .

دەمی تو وان کاران ئەنجامددەی کو لسەر تەیە دڤێت تو بکەی، خەلک دێ دەستخۆشیێ ل تە کەن.

بحهێنانا هەر بەرپرسییەکێ چەند بهایەک هەنە، کو ئەڤێن ل خوارێنە:

دڤێت ئەم چەند تشتێن دی بهێلین.

رەنگە دەم وپارە تەبڤێن، رەنگە تو نەشێی وان تشتان بکەی کو تو حەز ژێدکەی، وەک تەماشەکرنا تێلەفزیۆنێ یان پەرتووکا خواندنێ.

رەنگە ئەم بترسین کو ئەم یێ کارەکێ خراب دکەین

رەنگە تو هەست ب نیگەرانیێ (بێ ئارامیێ) بکەی کو ئەرێ خەلک چەوا بیرا تە دکەن. رەنگە تو هەست ب دلەڕاوکێ (دوو دلیێ) بکەی و بیرا هندێ بکەی کا دێ چ روودەت، ددەمەکیدا ئەگەر نە سەرکەفتی.

رەنگە ئەم هەستبکەین پتر پێدڤییە دگەل کەسانێن دی کاربکەین

رەنگە تو هەمی کاران بکەی، رەنگە هەست ب هندێ بکەی کو تو هەمی کاران دکەی و کەسانێن دی بەهرا خۆ یا کاری نە کەن.

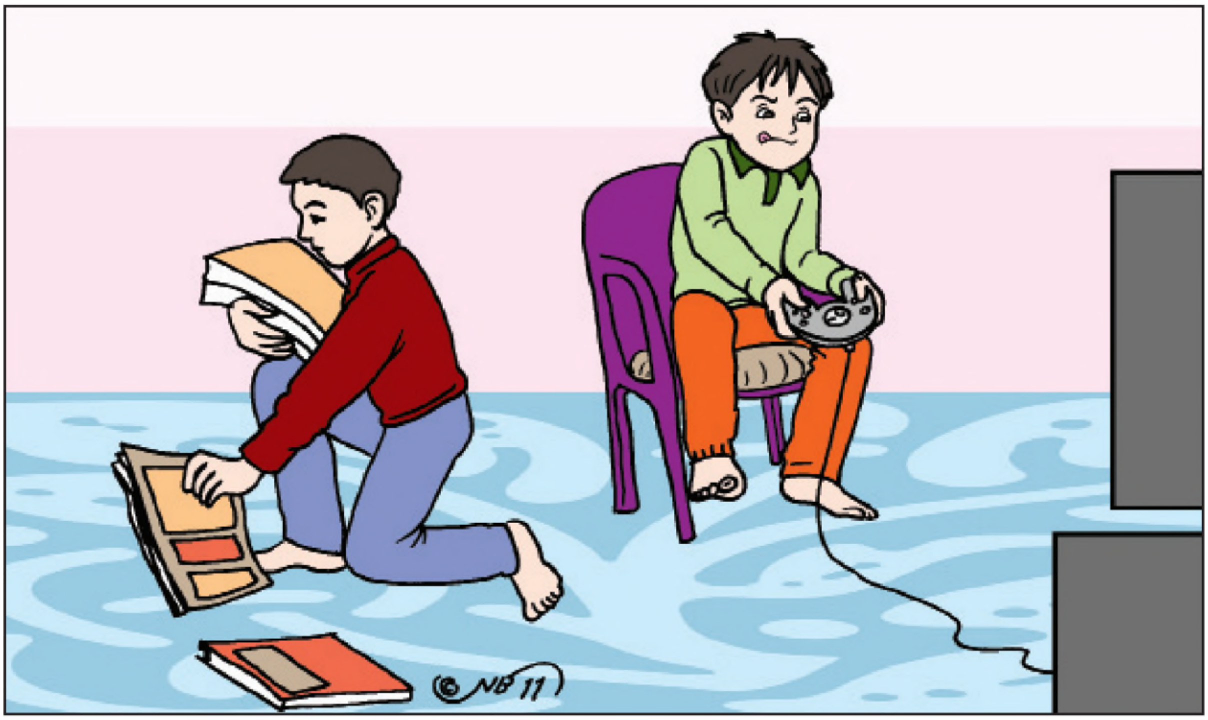

ڕەنگە ئەم هەست ب تورەبوونێ (سلبوونێ) بکەین.

ڕەنگە پێدڤی بیت چەند تشتان بکەی کو تە نەدڤیا بکەی.

تو چەوا بڕیارێ دێ دەی کو ئەرێ بەرپرسییەکا نوو (نوی) تە دڤێت؟ ئێکەم ئەڤەیە کو دڤێت تو بنێڕییە مفا وبهایان.

دڤێت تو بڕیارێ بدەی کو ئەرێ مفا پترەیان زیان ؟

پاشی بڕیارێ بدە کو چ بکەی.

چەند کێشەیەك بۆ چارەسەرکرنێ .

ل خوارێ چوار بەرپرسییان دێ خوینی، بەرسڤا پرسیاران بدە. مفا وزیانان دیار بکە ب ئەگەرێ وان زانیارییێن تو فێربووی.

١ـ تارا وسامان بۆ یاریکرنێ دچوونە دەرڤە. بابێ وان گۆت : ((تارا چاڤێ تە ل برایێ تەیێ بچووک بیت نەهێلە ئازار (ئێشان) بگەهیتی))

٢ـ زارۆک بۆ سەیرانێ چوونە باغی گشتی. نیشانەک دباغچەیدا یا هەلاویستیبوو و لسەر نڤیسیبوو: هیڤیە پاقژیا باغچەی بپارێزە.

٣ـ مامۆستای گۆت ((هیڤیە هەمی پێنڤیسێن ڕەنگاورەنگ دابەشبکەن)).

٤ـ زارایێ پەیمان دا کو کێکێ بۆ ئاهەنگا پۆلێ دروستبکەت.

ئەركێ بەرپرسییا قوتابی بەرامبەرماڵ و قوتابخانێ

ئەلند وسەهند خوشك وبرانە، ئاكنجییێن باژێری شەقلاوەنە، شەقلاوە باژێرەكێ دلڤەكەر و خۆشە، كەڤتییە ژێر بنارێ چیایێ سەفینێ سەر بلند، یێ پرە ژ دارستانێن مەزن و ئاڤا سازگار، باژێرەكێ فێنك و خۆشە گەشتیار ژ هەمی باژێرێن دی دهاڤینێدا روو تێدكەن (دچنێ) دا دەمەكێ خۆش تێدا ببەنە سەر .

ئەلند وسەهند قوتابیێن پۆلا سێیێ بنەرەتینە، هەردوو پشتی ئەنجامدانا ئەركێ رۆژانەیێ قوتابخانێ هاریكارییا ماڵێ ژی دكەن ئەگەر دەیبابێن وان داخازییا جێبەجێكرنا ئەركەكی ژوان بكەن دا یێن خۆشتڤی بن لنك دەیبابێن خۆ.

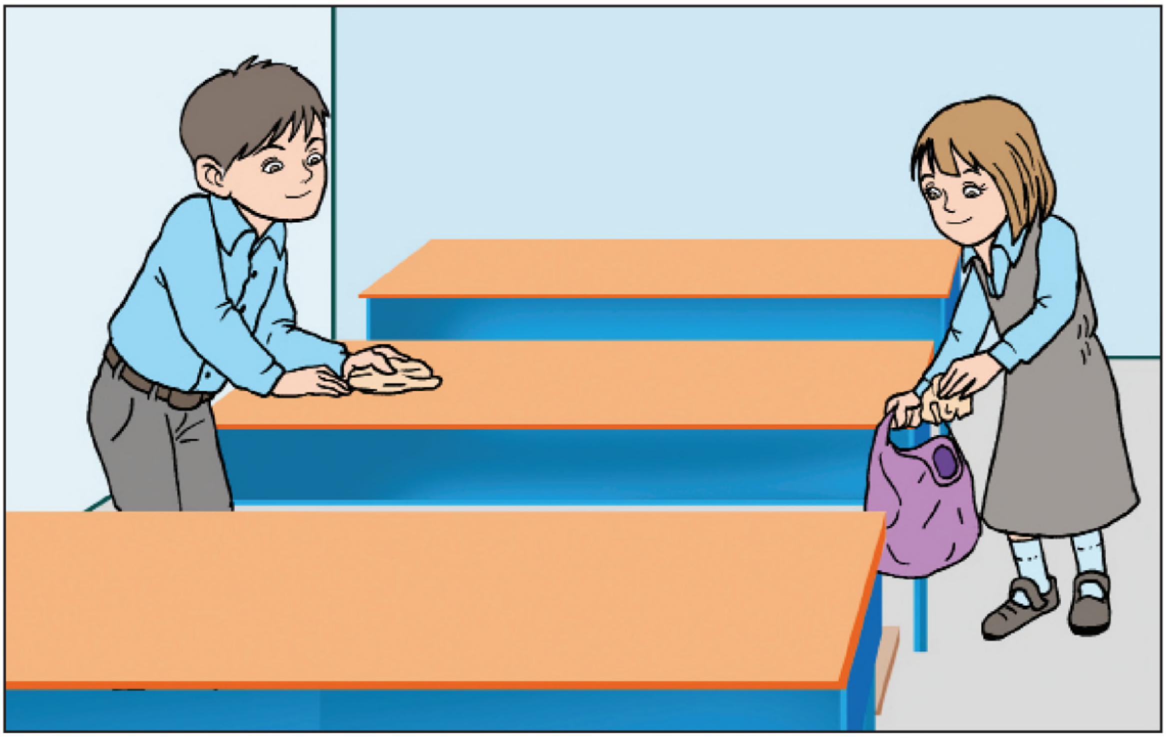

ئەلند و سەهند قوتابخانێ ب مالا خۆیا دووێ دزانن ژبەر هندێ رۆژانە پاقژیا جهێ روونشتنێ وناڤ ژوورا پۆلا خۆ وەکی ژوورا مالا خۆ دپارێزن، هەر دەمەکی پارچە کاغەزەک یان پاشماوێ (بەرماییک) خوارنەکێ دناڤ ژوورا پۆلێدا کەڤتبیت، ئێکسەر هەلدگرن ودکەنە دناڤ سەبەتا (سەلکا) پۆلا خۆدا، هەتا پۆلا وان هەردەم پاقژ بمینیت چونکی هەستدکەن ئەو بەرپرسن ژ پاقژییا ژینەگەها قوتابخانا خۆ هەر وەکی ژینگەها مالا خۆ.

ـ مامۆستا / دشێت لسەر ڤێ چیرۆکێ ڤان چالاکیان ئەنجامبدەت

١ـ رابوون ب دروستکرنا لیژنا پاقژیێ (پاکو خاوێنیێ) ل قوتابخانێ پێکهاتبیت ژ وان قوتابیێن کو رۆژانە ئەرکێ خۆ جێبەجێدکەن وییێن پاقژن.

٢ـ ئەنجامدانا چالاکییێ ب شێوێ شانۆگەریا دەربڕینێ ژ ژینگەهـ پاریزییێ بکەت دناڤ قوتابخانێدا، دا هەستێ پاقژراگرتنا ژینگەهـ پاریزییێ لنک قوتابیان بەرجەستە بیت وژینگەها قوتابخانێ لنک وان یا خۆشتڤی بیت.

ـ ڤێجا مامۆستا / دشێت بۆ وان بەحسێ (بەرپرسییا گشتی) بکەت کو هەر تاکەکی دکۆمەلگەهێدا بەرپرسییا هاوبەش هەیە بۆ نموونە وەکی:

ـ پارستنا ژینگەها قوتابخانێ وتشتێن وێ.

ـ پاقژ راگرتنا باغچێ قوتابخانێ.

ـ نەشکاندا جاما پەنجەران.

ـ مامۆستا وان دەستە واژان لسەر تەختەی ب ماجیکێ رەنگا ورەنگ بۆ وان بنڤیسیت ڤێجا دگەل قوتابیان هەڤپەیڤینێ لسەر بکەت، یان دەرفەتێ بدەتە قوتابیان هەر کەسەک ئازادانە دەربڕینێ ژبیر و بۆچوونێن خۆ بکەت، دڤێت مامۆستا ئازادییێ بدەتە وان رەخنێ بگرن هەتا ترس وشەرم لنک وان نەمینیت، دەرفەتێ بدەتە وان نموونێـن زیندی بینن لسەر بەرپرسییا کەسی وگشتی چونکی تشتێ باش یێ لنک قوتابی هەی، ئەگەر ئازادیا رادەبڕینێ هەبیت دناڤ پۆلێدا باخڤیت هەتا بۆ وان روونببیت بەرپرسییا کەسی وگشتی هەتا چەندێ پەیوەندی پێکڤە هەیە بۆ نموونە:

دکتۆر چارەسەریا نەخۆشی دکەت وبەرپرسە ژ ئەنجامدانا ئەرکێ رۆژانە ل نەخۆشخانێ.

هندەک نموونێن دی بۆ وان بینە بەحسکرن:

- پۆلیسێ هاتووچوونێ رۆژانە ئەرکێ بەرپرسییا رێکخستنا ناڤ باژێری دستۆیێ ویدایە ل دروست نەبوونا جەنجالێ (قەرەبالغێ) و ژاوەژاوا (دەنگودۆرێ) ترۆمبێلان دناڤ بازار و جاداندا.

- (مامۆستا دشێت هەڤپەیڤینی دگەل قوتابیان بکەت وەک چالاکی) دا قوتابی دناڤ پۆلێدا پتر بەشدارییێ بکەن پێدڤییە مامۆستا دەرفەتێ بدەتە قوتابیان ئازادانە رەخنێ بگرن و کێماسیێن ناڤ پۆلێ و گۆرپانا قوتابخانێ دەستنیشانبکەن بۆ نموونە:

- لسەر تەختەی بهێتە نڤیسین کی بەرپرسە ژپیسبوونا ژینگەها قوتابخانێ؟

رەنگە قوتابیەک بێژیت رێڤەبەر بەرپرسێ ئێکێیە ژ پیسبوونا ژینگەها قوتابخانێ بلا بهێتە ئازادکرن ل دەربرینێ چونکی ئارمانجا سەرەکی ژ خواندانا بابەتێ پەروەردا مەدەنی پتر دەرفەت پێدانە بۆ قوتابی دناڤ پۆلێدا ببیتە تەوەرێ سەرەکیێ هەڤپەیڤینێ هەتا ئەو ب خۆ گرفت وکێشێن ناڤ پۆلی دەستنیشانبکەن و د هەمان دەمدا چارەسەرییا گونجای بۆ ببینن.

دیاره ئەڤەژی دێ ب شێوێ گرۆپان بیت هەر گرۆپەک دناڤبەرا خۆدا نوینەرێ خۆ دێ هەلبژێریت دا ئەو پێش گرۆپێ خۆڤە رایا خۆ دەربڕیت، خواندن ب ڤی شێوازی هەمی چالاکی بۆ قوتابینە.

نموونە لسەر بەرپرسییا کەسی وگشتی هەتا چەندێ هاوبەشن.

ـ فەرمانبەر ل فەرمانگەهێ بەرپرسە ژ راپەڕاندا کارێ هەڤوەلاتیان رۆژانە ل فەرمانگەهان چونکی ئەرکێ بەرپرسییا هەڤوەلاتیان دستۆیێ ویدایە وهەر د وی دەمیدا پێدڤیە ئەو فەرمانبەر پارێزگارییێ ژی ل فەرمانگەها خۆ بکەت.

دا قوتابی بزانیت فەرمانبەرێ خەمسارییێ هەی ل فەرمانگەهێ ئەرکێ بەرپرسییێ جێبەجێ ناکەت، دهەمان دەمدا فەرمانبەرێ چالاک هەیە ئەرکێ بەرپرسییێ ئەنجامددەت.

ـ دەمێ تێگەها بەرپرسییا کەسی وگشتی لنک قوتابی بەرجەستە بوو دێ هەستکەت ئەو بەشەکە ژ ڤێ کۆمەلگەهێ.

ـ ڤێجا هەستێ بەرپرسییێ دێ لنک وی گەشەکەت ل پاراستنا ملکێ گشتی وەکی (نەخۆشخانە ـ ژینگەها قوتابخانێ ـ دامودەزگەهێن حکومی ـ جهێن گەشت وگوزاری).

هینگی دێ دئاستێ بەرپرسییێدا بن ودێ زانن وەلات وەلاتێ وانە ودێ پارێزگارییێ لێکەن.

بەریکانەك دناڤبەرا دوو پۆلێن قوتابخانێدا

مامۆستا شیرین مامۆستا پەروەردا مەدەنییە ل باژێرێ دهۆکێ بەریکانەیەک ساز کر دناڤبەرا هەردوو گرۆپێن (ا، ب) ئەڤ بەریکانە ل هۆلا قوتابخانێ ئەنجامدا کو ب وێنێن جوان ونەخشێ کوردستانێ کو بەرهەمێ قوتابیێن قوتابخانێ بوو هاتبوو جوانکرن.

مامۆستا شیرینێ پشتی ب خێرهاتنا مێڤان و قوتابیان کری گۆت هندەک پرسیاران دێ ئاراستەی گرۆپێ (ا) کەم ومامۆستا تارا ژی هندەک پرسیاران دێ ئاراستەی گرۆپێ (ب) کەت ول دوماهییێ ئەنجامێ بەریکانا هەوە دێ بۆ هەوە ئاشکەرا کەین.

ماموستا شیرین / نهو دێ پرسیاران کەم لێ کەس ل جهێ خۆ نەئاخڤیت وبتنێ دەستێن خۆ دێ بلند کەن.

پ١ : ژینگەه چییە ؟

هێشوو / ماموستا ژینگەه ئەو تشت هەمینە ئەوین لدۆر مە .

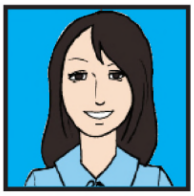

ماموستا شیرین / ئەو تشت وەکی چ ؟

هەردی / ماموستا وەکی ئاڤ وهەوا و ئاخ.

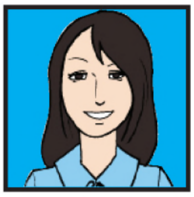

ماموستا / ئەرکێ مە چیە بەرامبەر ژینگەهێ؟

ئاسۆ / ماموستا دڤێت بپارێزین وپیس نەکەین .

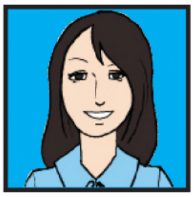

ماموستا / ئەگەر ژینگەهـ یا پاقژ بیت دێ ژ چ دوور کەڤین ؟

كانى / ماموٚستا ژهەمى نەخوٚشيا دىٚ دووركەڤين و دىٚ ساخلەم ولەش ساخ بين.

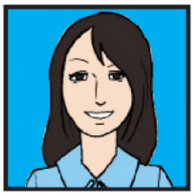

ماموٚستا شيرين / ئافەرين قوتابيێن خوٚشتڤى، دەستخوٚش و نهوٚژى ماموٚستا تارا دىٚ پرسياران ئاراستەى قوتابيێن پوٚلا سىٚ (ب) كەت.

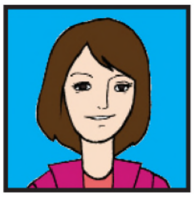

ماموٚستا تارا / قوتابيێن خوٚشتڤى پرسيارێن من ژى زوٚر ئاسانن (ساناهينە) هيڤيدارم دپرسيار وبەرسڤان وبەريكانێدا سەركەفتى بن .

پ١/ قوتابييێن خوٚشتڤى كى قوتابخانە و پەرتووك وپێدڤييێن خواندنىٚ بوٚمە دابينكەت؟

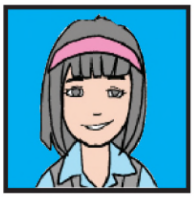

هنار / ماموٚستا هندەك حكومەتا هەرێمىٚ وهندەكان ژى دەيبابێن مە.

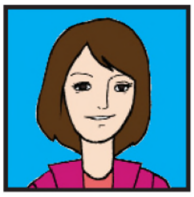

ماموٚستا تارا/ ئافەرين هنار..... نهوٚكى دىٚ بێژيتە من حكومەتا هەرێما كوردستانىٚ چ بوٚ هەوە دابينكەت؟

رۆشنا / مامۆستا ئاڤاهيێ قوتابخانێ وهەمی پێدڤيێن وێ.

سەروە/ مامۆستا هەمی پەرتووكێن مە.

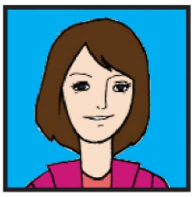

مامۆستا تارا / زۆر باشە، دەستخۆش .... ئەرێ دەيبابێن هەوە چ بۆ هەوە بەرهەڤكەت؟

گولاڵە / مامۆستا جلك ومەزاختنا رۆژانە ؟

نازە / مامۆستا جانتە و پەڕاوە (دەفتەر) دگەل پێنووسان و گەلەك تشتێن دی.

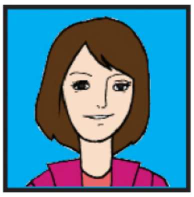

مامۆستا تارا / ئافەرين قوتابيێن خۆشتڤی.
دوماهيێ پرسيارا من بەرامبەر ڤان هەمی مافان كو هەوە هەنە، ئەركێ هەوە چيە؟

پێشرەو / مامۆستا راگرتنا قوتابخانێ وپۆلان ب پاقژی.

زانا / مامۆستا خواندن وپاش نەکەفتن.

سۆران/ مامۆستا پاراستنا پەرتووک وهەمی تشتێن دی ژ بەرزەبوون وشکاندن ودراندنێ.

مامۆستا تارا/ ئافەرین قوتابیێن خۆشتڤی ب ڤی شێوەی دێ کوردستانێ پێشئێخن ودلێ دەیبابێن خۆ وکەس وکارێن خۆ خۆشکەن.

ل ئەنجامێ بەریکانێ هەردوو پوول سەرکەفتی بوون و پلا ئێکێ بدەستڤەئینا ، رێڤەبەری ومامۆستایان دەستخۆشی لێ کر.

گەشتەك بۆ هاڤینگەهان

دگەشتەکا قوتابیاندا دگەل مامۆستاییێن وان بۆ هاڤینگەهێن هەورامان ل جهەکێ خۆش وجوان قوتابی کۆمبوون وهەڤپەیڤین کرن، ئەڤە بوو چەوا دێ شیێن هاریکار بن کو نیشتمانێ خۆ بکەنە جوانترین وپاقژترین وەلات .... بۆ گەهشتنا ڤێ ئارمانجێ وان بڕیا ردا هەر ئێک کارەکی ئەنجامبدەت.

کاوەی گوت : پەیمانێ ددەم دەمێ ئەز ڤەدگەڕێیمە گوندێ خۆ دارگووزەکی بچینم چونکی بەرهەمەکێ خۆش یێ هەی و بەلگ وسیبەرەکا جوان هەیە.

هەردی گۆت : بریارێ ددەم ئەز ژی دار چنارەکا جوان بچینم و بپارێزم هەتا مەزندبیت ودبیتە بەشەک ژ جوانیا باژێرکێ من.

هێشوو کچکەکا جوان وقوتابیا پۆلا سێیێ بوو دگەل خوشکا خۆ کو ناڤێ وێ کانی بوو، دگەل ئاسۆیێ وتیانێ وگۆرانی وان ژی گۆت ئەم ژی پەیمانێ ددەین قوتابخانا خۆ وباغچێ تاخێ خۆ وپارکێن جوان وگولێن نازک وهەمی وان جهێن لێ دخوینین وکاری تێدا دکەین ب پاقژی بپارێزین وهەمی سالان دهەوا دارچاندنێدا بەشداریێ بکەین بۆ جوانکرنا کوردستانا خۆشتڤی.

مامۆستایان دەمێ ئەڤ هەڤپەیڤینە بهیستی دەستخۆشی ل قوتابیان کر وگۆتە وان هەربژین، هوون دێ کوردستانێ بەرەڤ گەشەو ئاڤەدانکرنێ بەن. هەمی جهـ وەک هەورامان خۆش وب پیت ودلڤەکەربن.

چالاکی

١ـ دروستکرنا گرۆپەکی ژ قوتابیان بۆ چاندنا گولان ل باغچێ قوتابخانێ.

٢ـ پارستنا ژینگەها مالێ ئەرکێ مە هەمییانە، (هەڤپەیڤین).

٣ـ لسەر نەخشێ کوردستانێ دەڤەرا هەورامان نیشانبکە.

ژینگەها پاقژ ساخلەمیێ بۆ مە هەمییان دابیندکەت.

چارەسەرکرنا کێشەیەکێ

دگەل ئێکی ژ قوتابیێن دی کاربکە، ڤێ چیروکێ دەربارێ شەونمێ بخوینە. مامۆستایێ تە دڤێت وێنەیەکی بدەتە تە، بەرسڤا پرسیارێن لسەر وێنەی بدە. دوماهیێ بێژە وی ب بۆچوونا تە دڤێت شەونم چ بکەت وبۆچی؟

کێشەیا شەونمێ

دایکا شەونمێ گۆت ((پشتی تەمامبوونا قوتابخانێ پێدڤییە تو بچییە دکتورێ ددانان.))

پشتی تەمامبوونا قوتابخانێ، شیلانا هەڤالا شەونمێ گۆت: ((شەونم تە پەیمانا دای کو ئەڤرۆ پشتی قوتابخانی بمینی چونکی مە پیدڤی یا ب تە هەی کو دگەل گرۆپێ مە یاریێ بکەی. ئەگەر تو نەمینی یاریکەرێن مە تەمام نابن))

نیشامەبدە تو چ دزانی؟

دوماهیکێ بۆ چیرۆکێ بنڤیسە. وان بیرۆکان بکاربینە کو تو دڤێ وانێدا فێربووی. بەحسێ هندێ بکە کو چەوا بریار هاتە دان کو ئەڤ چیرۆکە ب دوماهی بهێت. شەونم دێ ب ئاخڤتنا دایکا خۆ یان هەڤالا خۆ کەت.

بەرپرسی

چالاک قوتابییێ پۆلا سێیی بنەڕەتییە، رۆژەکێ دگەل ئەندامێن خێزانا خۆ چوونە سەیرانگەهەکێ ژ سەیرانگەهێن کوردستانێ.... چالاکی ژ دوورڤە دیت دوو زارۆک یێ یارییان دکەن، وان ئاگر هەلدکر.... پشتی کێمەکێ ژئەنجامێ ئاگر هەلکرنێ دەنگێ پەقینەکێ ئەو دەڤەر هەژاند.... دەمێ خەلک ژێ نێزیکبووین وان دیت هەردوو زارۆک ب دژواری یێن بریندار بووین، چالاک ژی ب ڤێ رووداوێ گەلەک دلتەنگ بوو وخۆزی خواست کو زووتر ئاگەهدارییا ڤان هەردوو زارۆکان هاتبا کرن وئەڤێ روونەدابا.

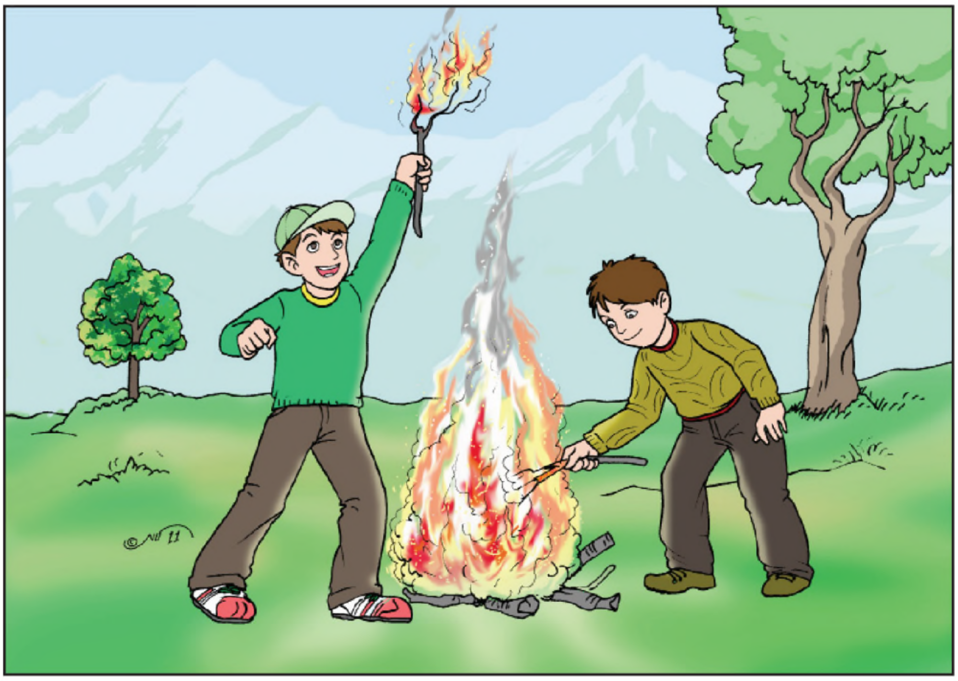

دوور کەفتن ژ سەیرانگەهان ودوور کەڤتن ژ وان جهان و ئاگر هەلکرن تشتەکێ خەلەتە چونکێ خاکێ (ئاخا) کوردستانێ گەلەک پاشماوێن تەقەمەنییان لێ ماینە.

چێرۆکەك دەربارێ بەرپرسییا بەرامبەر ماڵ وقوتابخانێ

دیمەن ودیار خوشک وبرانە، دیمەن کچەکا زیرەک بوو لنک دەیباب و مامۆستایێن خۆ یا خۆشتڤی بوو، لێ دیار کورەکێ گەلەک نە گوهداربوو.
رۆژەکێ مامۆستای گۆتە قوتابیێن خۆ سپێدێ دباغچێ قوتابخانێدا مە سەیران هەیە خوارنێ بۆ مە بەرهەڤبکەن.
سپێدێ کو گەهشتنە قوتابخانێ پشتی خوارنێ ویاریکرنێ دەمەکێ خۆش برەسەر.

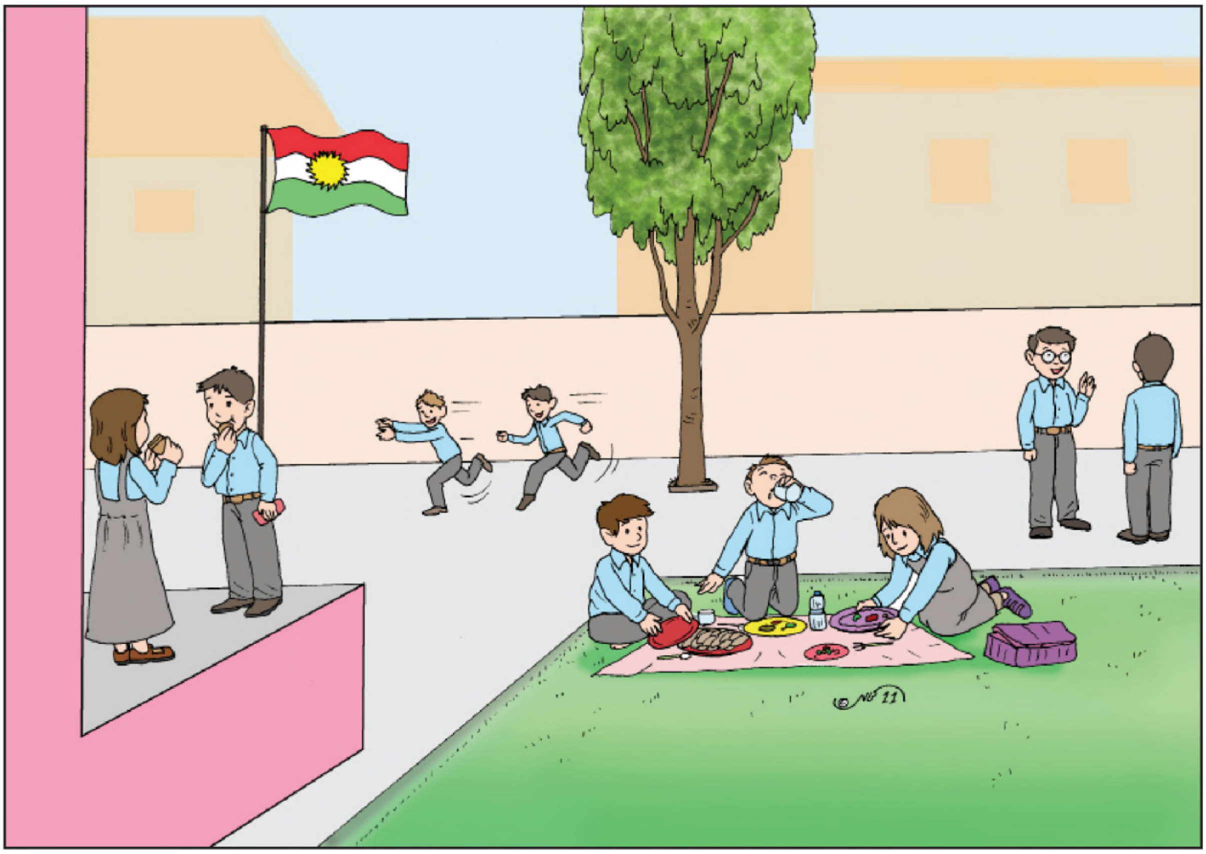

مامۆستای قوتابی ئاگەهدارکرن: خۆ بەرهەڤکەن وبەرەڤ ماڵ بچن، دوی دەمیدا دیمەن ودیاری تشتێن خۆ کۆمدکرن دیاری پاشماوە هاڤێتنە دناڤ باغچێ قوتابخانێدا، دەمێ دیمەنێ ئەڤ دیاردە دیتی گەلەک یا پێ نەخۆشبوو وگۆت: دیار ئەڤە تو چ دکەی، کارەکێ خرابە ئەرێ مامۆستای هەردەم ئەم شیرەت نەکرینە کو باغچێ قوتابخانێ وەکی ماڵە وپاقژ راگرین.

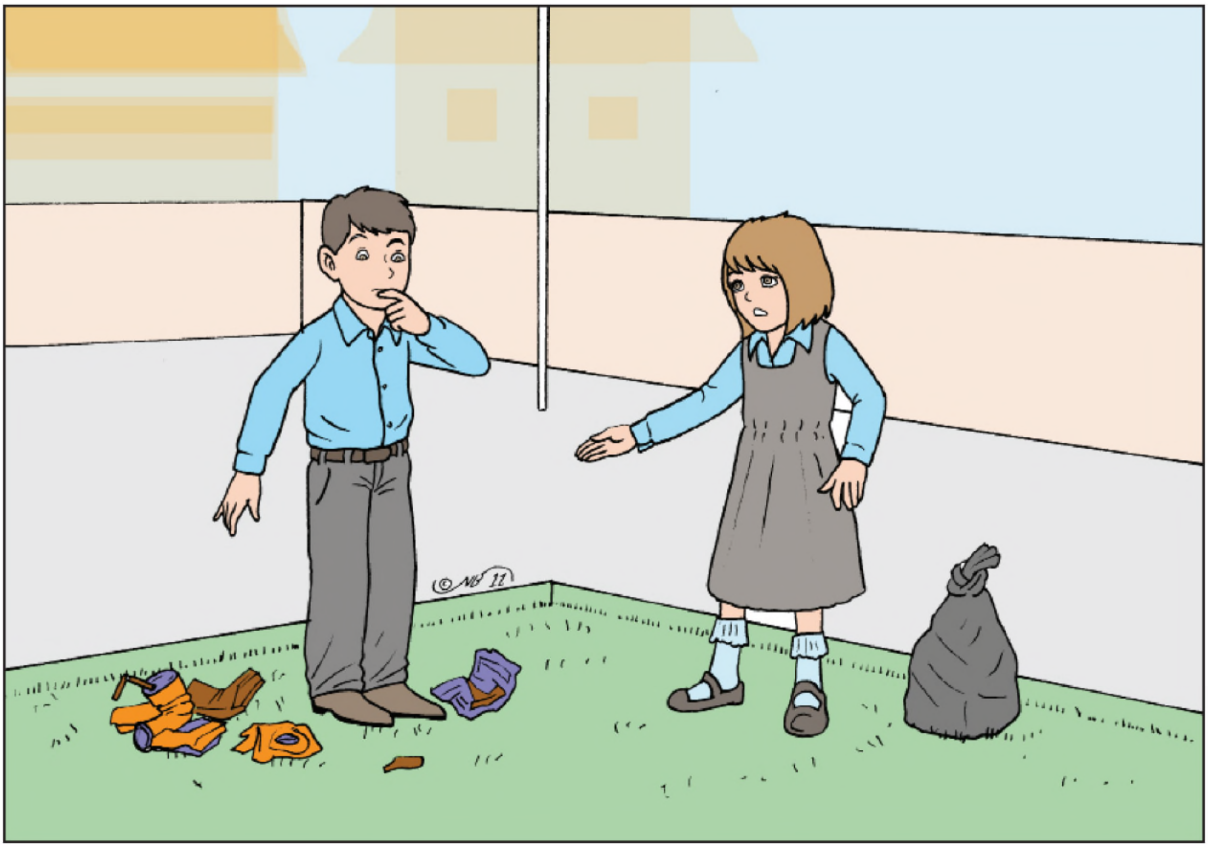

دەمێ دیاری ئەڤ ئاخڤتنە بهیستین ئێکسەر پەشێمانبوو وهەستکر کو ئەوێ خەمسارە ودئاستێ بەرپرسییێدا نینە بەرامبەرا قوتابخانێ، ژبەر هندێ داخازیا لێبوورینێ ژ دیمەنا خوشکا خۆ کر وپەیمان د اکو هێچ کارەکێ وەسا دووبارە نەکەتەڤە وژینگەها قوتابخانێ پیس نەکەت.

ئەم چەوا دێ زانین کی بەرپرسە ؟

تو دڤێ وانێدا دێ فێری چ بی؟

پتریا دەمی مە دڤێت بزانین کی بەرپرسە؟ دڤێ وانێدا دێ فێری چەند پرسیاران بی دا هاریکارییا تە بکەن بڕیارێ بدەی کی بەرپرسە؟

چەند بیرۆکەیەك بۆ فێربوونێ

بۆچی مە دڤێت بڕیارێ بدەین کی بەرپرسە؟

گەلەک جاران مە دڤێت بزانین کێ تشتەکێ باش کرییە.

- ئازاد ب هەمی شیانێن خۆ یێ بەرهەڤە بۆ هاریکاریکرنا زارۆکان هەتا فێری خواندنێ ببن.

- زەلامێ ئاگرڤەمراندنێ ژیانا زارۆکەکی دئاڤاهییەکیدا رزگار کر، کو ئاگر بەرببوویێ.

مەدڤێت بزانین کێ کارەکێ باش کریە، دا سوپاسییا وی بکەین.
هەروەسا مە دڤێت بێژینە وان هەوە کارەکێ باش یێ کری هندەک جاران مە دڤێت وان کەسان خەلاتبکەین ئەوێن کارەکێ باش کری.
هندەک جاران تشتەک رووددەت کو نابیت رووبدەت دڤێت ئەم بزانین کی بەرپرسە.
- ئێکی بەر دگرتنە وان ترۆمبێلان کو دناڤ پارکێدا راوەستیابوون.
- ئەو پارێن ئازادی لسەر مێزێ هێلاین نەماینە.

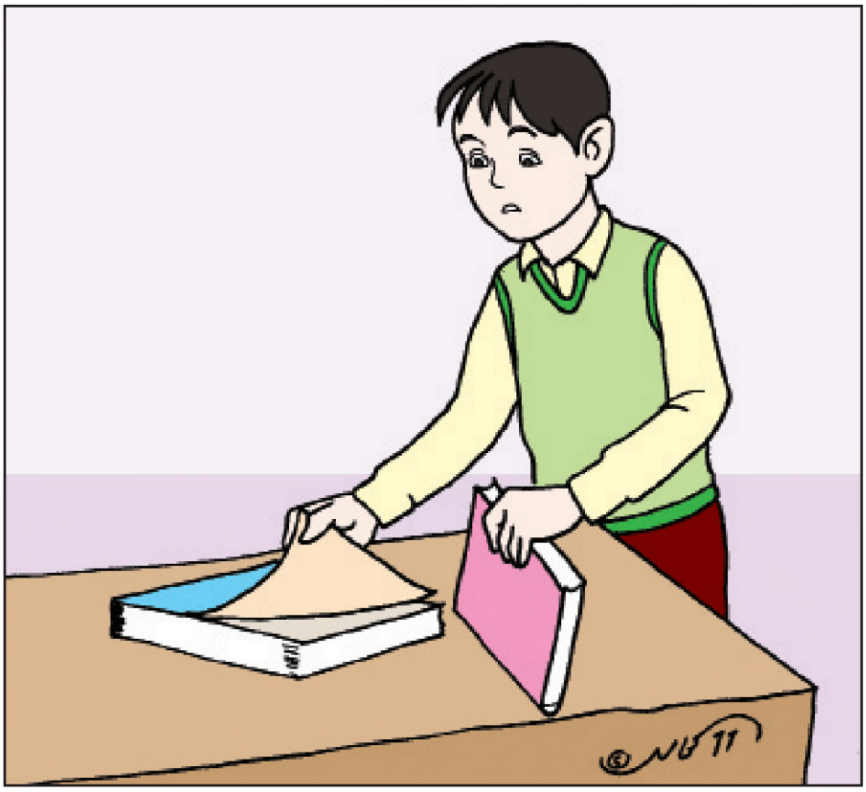

مە دڤێت بزانین کێ ئەو پارە برینە. مە دڤێت ئەو کەسێ ئەو پارە برین بهێتە گرتن. مەدڤێت بزانین کێ بەرهاڤێتینە، مە دڤێت ئەو کەس وێ زیانێ بدەت، رەنگە مە بڤێت ب شێوەکێ دادوەرانە وان کەسان سزا کەین ئەوێن ئەڤ کارەکرین.

- پتریا دەمی مەدڤێت بزانین بۆچی دەستاڤا قوتابخانێ یا پاقژنینە.

زارۆکان کاغەزێن دەستاڤێ هاڤێتنە سەر ئەردی. پاقژ کەر رۆژێ جارەکی پاقژ دکەنەڤە.

مەدڤێت بزانین بۆچی تەوالیت یا پاقژ نینە، هینگێ دێ بڕیارێ دەین چ لەبارە (باشە) بکەین. رەنگە یاسایەکێ دەربارێ هاڤێتنا کاغەزێن دەستاڤێ بۆ سەر ئەردی بدانین، رەنگە پتر سەلکان بدانینە دەستا ڤێ و مە دڤێت دوو جاران پاقژبکەینە ڤە.

ئارام وتێلەفزیۆن

ئارام زارۆکەکێ بچووکە و گەلەک دنێریتە تێلەفزیۆنێ ب تایبەتی فلمێن کارتۆنی و خۆ گەلەک نێزیکی شاشا تێلەفزیۆنێ دکەت، ژبەر هندێ هەردەم دایکا وی رێنماییدکەت کو ژ تێلەفزیۆنێ دوور کەڤیت دا زیان نەگەهیتە چاڤێن وی ئارام ژی گوهـ نادەتە رێنماییێن دایکا خۆ.

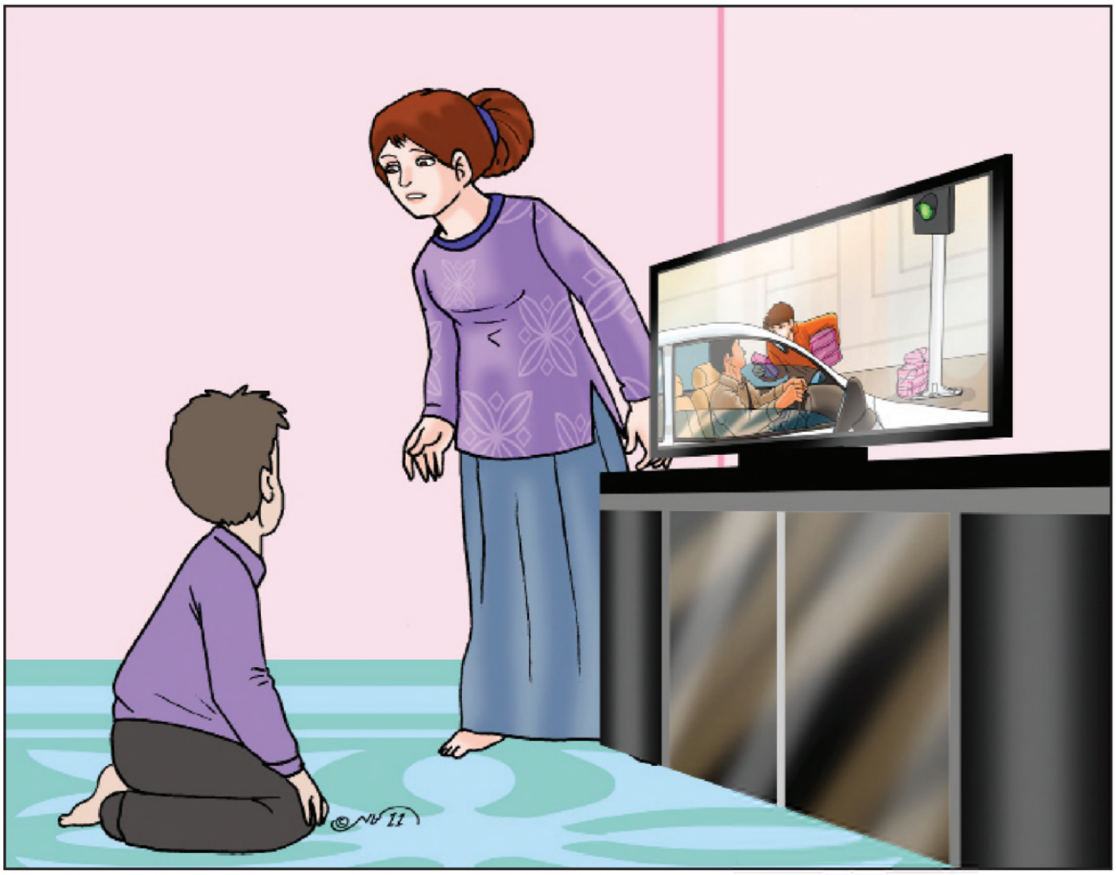

رۆژکێ ئارامی تەماشەی فلمەکێ کارتۆنی دکر ژنشکەکێڤە دەنگەکێ نامۆ (غەریب) بهیست کو دگۆت : ئارام بۆچی تو من ئازار ددەی؟ هەتا کەنگی دێ نیزیک تێلەفزیۆنی بی؟

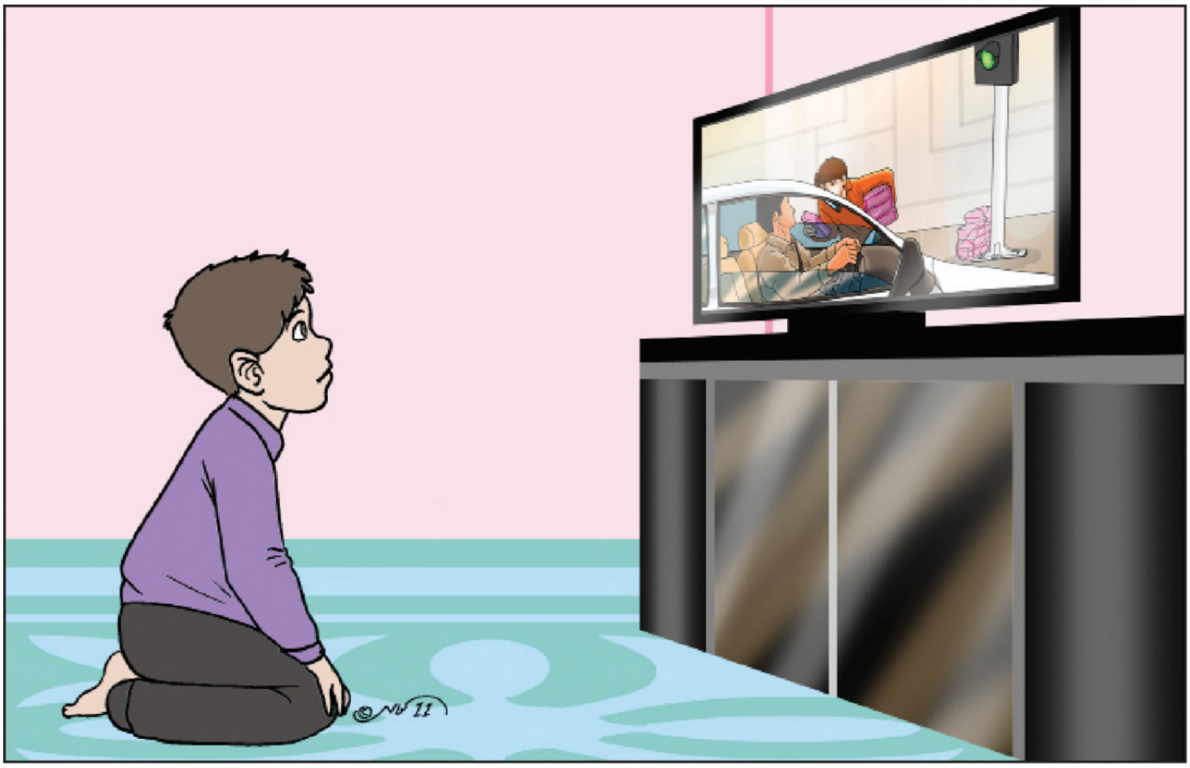

ئارامى بسەر سوڕمانڤە گوهـ ل ڤان ئاخڤتنان بوو، لدويڤ جهێ دەنگى دگەڕيا دەنگ ژى هەر يێ بەردەوامبوو دئاخڤتنێدا ودگۆت : ئارام ئەڤە تو ل چ دگەڕى؟ ئەزێ لنک تە ئەز چاڤێن تەمە کو هەردەم تو وان ئازاردەى ئەز گەلەکێ بەدبەختم د دەستێن تە دا چونکى سپێدە و ئێڤاران تو من ئازار ددەى.....

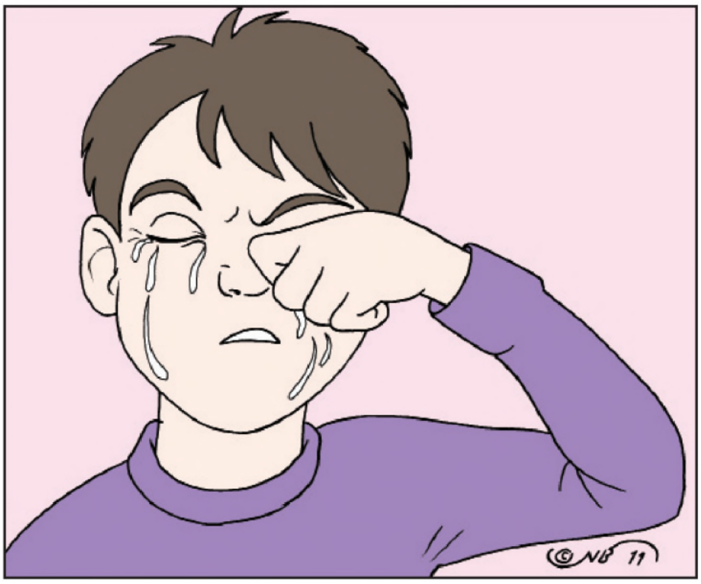

ڤێجا ئارامى دەست ب گريێ کر، گەلەک رۆندک باراندن و دەست ب ڤەماڵينا رۆندکێن خۆ کر و گەلەک دلتەنگبوو بۆ چاڤێن خۆ چونکى نەدزانى نێزيکبوون ژ

تێلەفزیۆنی هۆسا زیانێ دێ گەهینتە چاڤێن وی وئێکسەر ژ تێلەفزیۆنێ دوور کەڤت وژ دوورڤە بەردەوامبوو ل تەماشەکرنا فیلمێن کارتۆنی.... ئارام گەلەک خۆشحالبوو چونکی چاڤێن وی هەست ب ئارامیێ کر ورۆندک بارین راوەستیا... ل وی دەمی ئارامی پەیمان دا کو چ جاران خۆ نێزیکی تێلەفزیونێ نەکەت.

قصص تربوية هادفة
محمد حافظ
عمان-٢٠٠٣

دڤێ چیڕوکێدا فێردبین : -

* چەوا بەرنامەکی بدانین بۆ تەماشەکرنا تێلەفزیۆنێ.
* روونشتن بەرامبەری تێلەفزیۆنێ ب شێوەیەکێ دروست.
* دگەل دەیبابێن خۆ نێرینا بەرنامەیەکێ کۆمەڵایەتی دکەین.

چالاکی

١- نیاسینا ئامیرێن گەهاندنێ ل ماڵ. بەحسکرن ژلایێ مامۆستای.
٢- هشیارییا نێرینا تێلەفزیونێ ئەرکێ مە هەمییانە.

هەڤپەیڤین

زیانێن ل نێزیک نێرینا تێلەفزیۆنێ بەحسبکە. هەڤپەیڤین ژلایی مامۆستایڤە.

بەرپرسی وروودانا کارەساتێ

زانا ودانا دوو قوتابینە ژ باژێرەکێ هەرێما کوردستانێ، مالا وان یا ل تاخەکێ نوی و قوتابخانە لێ نینە کو بەردەوامبن دخواندنێدا. رۆژانە ژ جادەکا سەرەکی دەرباز دبن بۆ وێ قوتابخانا ل رەخێ دی یێ جادی.

رۆژەکێ ل دەمێ چوونا وان بۆ قوتابخانێ ودەربازبوونا وان ژ جادێ، ترۆمبێلێ ل زانای دا وگەهاندە نەخۆشخانێ و نشتەگەری بۆ هاتە کرن. پشتی دەمەکی چاکبووڤە وبارێ تەندروستییا (ساخلەمییا) وی باشبوو، دانایێ برایێ وی ژ ئەنجامێ ڤێ رووداوێ تووشی ترس ودلتەنگییێ بوو.

پرسیار / کی بەرپرسە ژ ڤێ رووداوێ؟ :

١- دەیباب

٢- قوتابخانە

٣- باژێرڤانی

٤- پەروەردە

٥- پۆلیسێ هاتوچوویێ (هاتنوچوونێ)

فەرهەنگۆك

بها: ئەو تشتێن کو لنک تە راستن , ژێدەرێ بیروڕاو دابو نەریتانە، خێزانا تە بهانە.

مفا: ئەو تشتێن باشن کو ژ ئەنجامی کارەکی بدەستڤە دهێن.

دەستبسەر داگرتن: دەمێ تە دەسهەلاتەک هەبیت لسەر کەسەکی لپێی یاسایێ.

زانیاری: راستینە یان زانیارینە دەربارێ تشتەکی.

کێشە: پرسیارەکە پێدڤییە بهێتە چارەسەرکرن، هەروەسا بارەکێ سەختە (ب زەحمەتە) .

کارامەیی (شارەزایی) : ئەو شیانن کو تە پێدڤی پێ هەیە دجێبەجێکرنا کارەکیدا.

ئامراز : ئەو تشتێن کو هاریکاریا کەسەکی دکەن کو کارەکی جێبەجێبکەت یان کێشەیەکێ چارەسەر بکەت.